

Opakování

Čína před 19. stoletím

- **Jak vnímali Evropané Čínu ve středověku a v raném novověku?**
  - Od středověku přetrvával obraz Číny jako bájného Eldoráda
  - Evropané byli přesvědčeni o neuvěřitelném bohatství Číny
- **O jaké obchodní artikly měli Evropané největší zájem?**
  - Největší obchodní zájem měli o hedvábí a koření, od 17.st o čaj a porcelán
- **Kdy byla čínská ekonomika nejsilnější?**
  - V 16. a 17. století byla čínská ekonomika nejsilnější na světě

ČÍNA NA PŘELOMU 18. a 19. st - popište

- Silný populační tlak
  - Po staletí populace Číny činila okolo 100 mil. obyv. – 1650 to bylo zhruba 150 mil. a ke konci 18.st již 300mil
- Řada přírodních katastrof
- Zpomalení ekonomiky – řada farmářů hospodaří na pouhém 1 akru půdy
- Není žádná volná půda – emigrace na Taiwan
- Nedostatečná státní správa – okresní magistráty kontrolují na 250,000 lidí!
- Korupce, téměř polovina populace ekonomicky méně aktivní, nedostatek loajálních úředníků, nepotismus

Co to byla rebelie Bílého lotosu?

- 1796 – 1804 rebelie Bílý lotos
  - V hornatých oblastech mezi provinciemi Chu-pej, S'-čchuan a Šen-si
  - Společnost bílého lotosu – náboženská sekta z mongolského období slibovala rolníkům, že na zem sestoupí Buddha Majtréja, bude obnovena dynastie Ming, že se vyhnout pohromám a zajistí si věčnou blaženost, rasový odpor proti Mandžům
- Povstání vypuklo jako protest proti způsobu vymáhání daní roku 1796
- Místní vojenská posádka nebyla schopna povstání efektivně potlačit, stejně tak císařské síly, které byly zkorumpované, bez kvalitního vedení a motivace
- Obrat nastal po smrti císaře Čchien-lunga (1799), jeho syn Ťia-čching zaangažoval různé mandžuské velitele a povstání během pěti let potlačili za pomoci místních milicí
- Zlomen mýtus o neporazitelnosti mandžuských korouhví

Co to byl kantonský systém?

- Obchod s cizinci od 18. století tzv. kantonským systémem (1757-1842)
  - Veškerý obchod šel přes jediný přístav - Kanton
  - Cizinci se nesměli učit čínsky
  - Vybraní čínští obchodníci 洋行 *yanghang* směli pod dohledem kohongu (v podstatě cechu), jež byl kontrolován kantonským celním superintendantem
- Kohong (hong – obchodní firma) byly privilegované firmy, jež mohli prodávat zboží cizincům
- Oblast 13 firem/továren byla jediná oblast, kam mohli cizinci (a pouze muži) vstoupit.
- Západní obchodníci byli v dvou až čtyřpatrových budovách, cca 100 metrů od řeky
- Každý obchodní dům (továrna) byla pod dohledem čínského obchodníka a přímou návazností na západní společnost

Co to byla Macartneyho mise?

- Britský ambasador pro Čínu
- 1793 audience u císaře Čchien-lunga

“Our Celestial Empire possesses all things in prolific abundance and lacks no product within its borders. There is therefore no need to import the manufactures of outside barbarians in exchange for our own produce.”

“...Tremblingly obey and show no negligence!”

- **Jak se nazývala droga, kterou Evropané dováželi do Číny a odkud pocházela?**
  - Opium, Indie
  - Dovoz od poč. 19. st.
- **Jak se nazýval konflikt, během kterého Evropané zlomili kantonský systém?**
  - Opiové války
- **Jaké byly cíle Evropanů?**
  - Otevřít více čínských přístavů mezinárodnímu obchodu
  - Legalizovat obchod s opiem
- **Kdy se první konflikt odehrál a kdo se angažoval?**
  - I. Opiová válka (18.3.1839-29.8.1842)/čínsko-anglická válka
- **Jaký obchodní artikl ale zajímal Evropany především a proč?**
  - Čaj – ohromná konzumace ve VB
- **Kdy se odehrál druhý konflikt a kdo se angažoval?**
  - II. Opiová válka, Druhá čínsko-anglická válka, 1856–1860/ Qing v. Britské impérium, Francie, U.S.A.

Popište první opiovou válku – příčiny, průběh, výsledky

- Kdo byl Lin Zexu?
- Jaká byla záminka k obrojenému konfliktu?
- Která smlouva konflikt uzavřela?
- Jaké byly podmínky stanovovala smlouva?

I. Opiová válka (1839-1842)/ čínsko-anglická válka

- Do r. 1834 monopol Britské východoindické společnosti
- Nástup nových progresivnějších britských firem (Matheson & Co.)
- Okolo roku 1780 zjistili Briti, že mohou bilanci obchodu zvrátit opiem
- Dovoz opia z Indie na pobřeží Číny, kde bylo prodáno za stříbro nebo čaj čínským zprostředkovatelům
- Alarmující počty uživatelů opia, úbytek orné půdy
- Zpočátku Čína nezakročila, protože opium pomohlo zdvojnásobit export čaje a čínské subjekty museli platit nepřímou daň

Kořeny

- Okolo roku 1820 byl však už tok stříbra obrácen
- Čínské straně zcela unikalo nakolik je již zapojena do světového obchodu
- Nevnímalas aspekty jako: hromadění zásob, dovoz stříbra z Japonska, devalvace měny, stagnace světového obchodu
- Císař Daoguang (1820-1850) odmítl zlegalizovat a zdanit obchod s opiem
- Vyslal do Kantonu neúplatného loajálního komisaře Lin Zexu

První střety

- K r. 1838 dováželi Briti do Číny okolo 1 400 tun opia ročně
- 1839 Lin Zexu napsal dopis Králevně Viktorii
- Lin tvrdě zakročil proti čínským pašerákům (zásoby opia, co u nich našel zabavil a zničil), problém ale představovali cizinci

We find that your country is sixty or seventy thousand li from China. Yet there are barbarian ships that strive to come here for trade for the purpose of making a great profit. The wealth of China is used to profit the barbarians. That is to say, the great profit made by barbarians is all taken from the rightful share of China. By what right do they then in return use the poisonous drug to injure the Chinese people? Even though the barbarians may not necessarily intend to do us harm, yet in coveting profit to an extreme, they have no regard for injuring others. Let us ask, where is your conscience?

Open letter addressed to the sovereign of England

Zničení opia

- Lin donutil evropské obchodníky vydat opium, které vlastnili, ti souhlasili, vědouce, že britská vláda jim ztrátu nahradí 3.6.1839
- Nutil obchodníky, aby podepsali přísahu, že nebudou obchodovat s opiem
- Lin nechal vysyspat 55kg opia zabavého v Kantonu do moře

Záminka k válce

- Ke konci října 1839 připlula ke Kanton loď amerických quakerů, kteří odmítali obchod s opiem
- Aby k obchodu nedošlo, tři britské lodi, které se nacházely v oblasti zahájili blokádu Kantonu
- Čínské lodě vypluly údajně na ochranu britských
- Britská vláda střet podpořila – vyslala necelých 50 lodí
- Technologická vyspělost Britů
- 70 mrtvých na britské straně, 18 000 – 20 000 na čínské

Trpká porážka

- 29.8.1842 Smlouva z Nankingu 南京条约
- Reparace 21 mil. Dolarů, podstoupení Hong Kongu
- Zrušení kantonského systému a otevření nových přístavů: Xiamen (Amoy), Fuzhou, Ningbo, Shanghai

Foreign factories in Canton (today's Guangdong Province) of South China during the 1830s.

Druhá Opiová válka

- Proč vypukla? Politické důvody v. záminka
- Název smlouvy, která ji ukončila? Ratifikace smlouvy?
- Popište následky

II. Opiová válka (1856-1860)

- Čína v. VB, Fr., U.S.A.
- Čína zajala loď *Arrow* plující pod britskou vlajkou
- Císař Xianfeng
- Guvernér Hong Kongu nařídil bombardování Kantonu
- Rychlá porážka čínských vojsk, dobyt Peking, zničení části letního paláce
- Smlouva z Tientsin, sepsána 1858, ratifikace 1860
- Série **nerovných smluv**

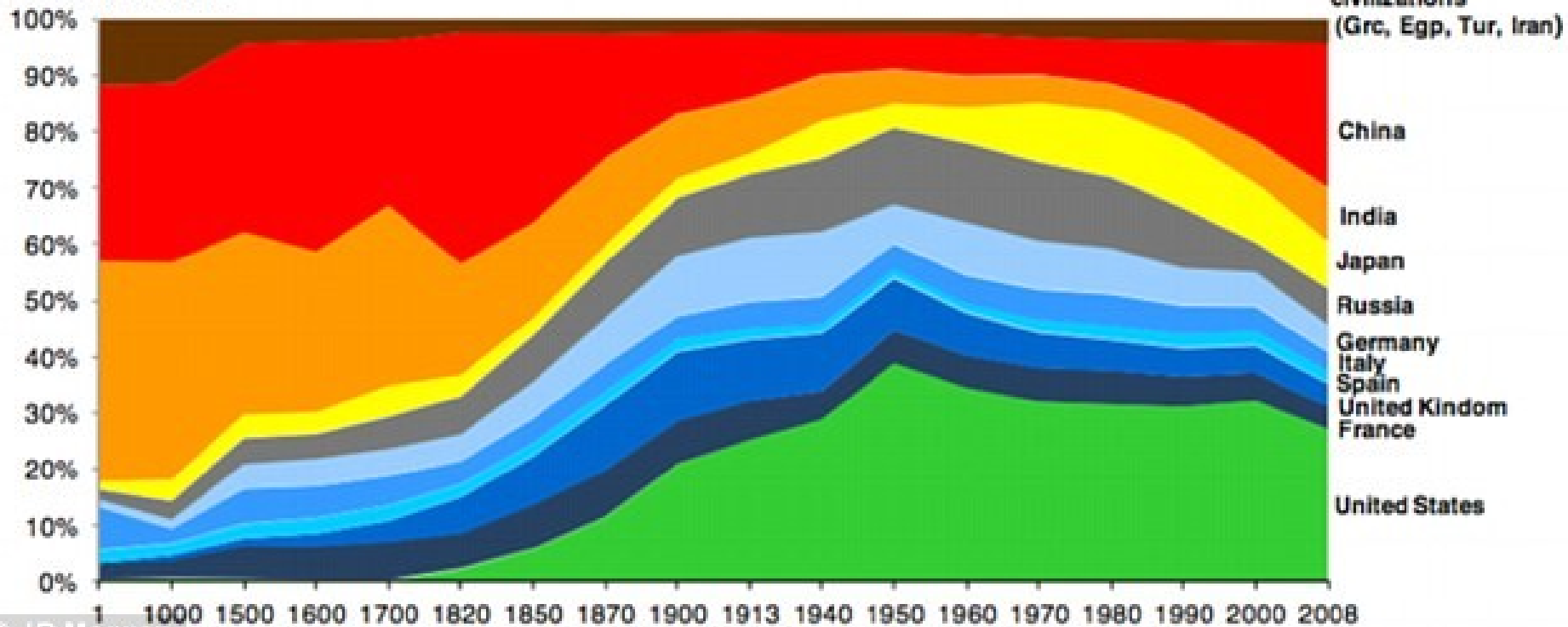
Následky

- Legalizace obchodu s opiem
- Misionáři
- Extrateritorialita
- Otevření dalších přístavů (11, včetně TW)
- Vnitřní rebelie

Economic history of China and other major powers

Share of world GDP

Source: "The Great Powers on World Population, GDP and Per Capita GDP, 1-2008 AD", Angus Maddison, University of Groningen.

Rebelie Taiping

- Co byla tato rebelie, kdo ji začal a kvůli čemu?
  - Rolníci
  - Ztráta území, zmenšení země k obdělávání
- Kdy proběhla?
  - 1850-1864
- Čím byla význačná?
  - Největší povstání v Číně
- Co znamenala pro dynastii Qing?
  - Počátek masivních protestů proti dynastii
  - Značné oslabení dynastie

Taiping rebelie 1850-1864

- Masiyní civilní nepokoje na jihu Čínu vedené Hong Xiuquan (1860), který se považoval za mladšího bratra Ježíše
- Na 20 miliónů lidí zemřelo, většinou civilistů
- Ustanoveno Taipingské nebeské království (pod kontrolou na 30 mil. Obyv., hl.m. Nanking)
- Společný majetek, rovná práva pro ženy, křesťanství
- Qing porazila povstalce s britskou a fr. pomocí
- Sunjatsen i Mao se na povstání odvolávali

Boxerské povstání

- Kdo začal boxerské povstání?
  - rolníci
- Proti komu bojovali?
  - Misionářům a přítomnosti cizinců
- Význam boxerského povstání?
  - Boxeři vraždili čínské křesťany
  - Dočasná podpora Qing
- K čemu vedlo boxerské povstání?
  - Qing musela povolit přítomnost zahraničních vojsk
  - Nové zahraniční koncese

Boxerské povstání 1899-1901

- Nacionalistické cítění, odpor proti cizincům a křesťanským misionářům
- "Support Qing government and exterminate the foreigners."
- Impuls: obrovská sucha
  - 21.6.1900 Cixi se připojila na stranu rebelů a 55 dní obléhali cizinecké čtvrti
  - Aliance osmi národů
  - Vyplenění Pekingu
  - 7.9.1901 **boxerský protokol** - ve kterém se čínská vláda zavázala uhradit náhradu v nereálně vysoké výši téměř 150 miliónů liber, a souhlasit s přítomností cizích vojsk v Pekingu za účelem ochrany diplomatické čtvrti. Celá trasa mezi Pekingem a Tiencinem byla nadále kontrolována vojsky velmocí a vláda se musela také zříci jakéhokoli dovozu zbraní do země. V přístavu Tiencin, kde byli od roku 1860 přítomní Britové a Francouzi a poté Japonci (1888) a Němci (1899), získaly právo na vlastní koncesi i carské Rusko, Itálie a také Rakousko-Uhersko.

- Aliance osmi národů
- Velká británie
- Rusko
- Japonsko
- Francie
- U.S.A.
- Německo
- Itálie
- Raskousko-Uhersko

I. sino-japonská válka

- Kdy proběhla?
  - 1894-1895
- Cíl Japonců?
  - Kontrola na Koreou
- Výsledek?
  - Šimonosecká mírová smlouva – podstoupení TW

- Kdy byla vyhlášena Čínská republika?
  - 1.1.1912
- Jak se jmenovalo povstání, které tomu předcházelo?
  - Xinhai revoluce 10.10.1911
- Jak se jmenoval poslední čínský císař?
  - Pchu-I
- Jaká byla role Sunjatsena v ČR?
- První prozatímní prezident
- Jaká byla filozofie Sunjatsena?
  - *3 principy lidu (nacionalismus, demokracie a blahobyť lidu)*

- Co a kdy to bylo hnutí 4. května a proč je významné?
- Jak z politického hlediska vypadala první dekáda Čínské republiky?

Hnutí 4. května 1919

- Co to bylo?
  - Antiimperialistický, kulturní a politický protest
- Proč vzniklo?
  - reakci vlády po mírové smlouvě ve Versailles
  - Jednalo se především o býv. německé území, které podle smlouvy připadlo Jap.
    - Shandong
- Dopad?
  - Rozvíjí se komunismus

Politický boj ve 20. letech

- **Popište**
  - Částečná kooperace - společný boj proti landlords
  - 1925 umírá Sun Yat-sen
  - 1927 plně se rozhořel spor mezi KMT a CCP

30. léta

- Co to byl Dlouhý pochod, kdy proběhl a proč je významný?
  - Rozsáhlý vojenský ústup Rudé armády před KMT
  - Vzestup Maa, Pochod legendou
  - Podzim 1934- podzim 1935

- Co víte o Mao Ce-tungovi a Čankajšekovi?

Čankajšek

- 1887 – 1975
- Narodil se do zámožné obchodnické rodiny
- Studia v Japonsku na vojenské akademii
- Vůdce KMT od 1925, autokratický styl vlády
- 1927 porazil vojenské guvernéry na severu Číny
- Neúspěšný boj proti Japoncům
- 1949 útěk na Taiwan
- 1949-1975 Prezident Taiwanu (R.O.C)
- Madame Čankajšek (Sung Mej-ling)

Mao Ce-tung „*Válka je politika. Politika vedená jinými prostředky.*“

- 1893-1976
- Narozen do bohatší rolnické rodiny
- Novinář, učitel
- Od 1921 aktivní v Komunistické straně Číny (CCP)
- 1934-1935 Dlouhý pochod
- 1935-1943 předseda CCP

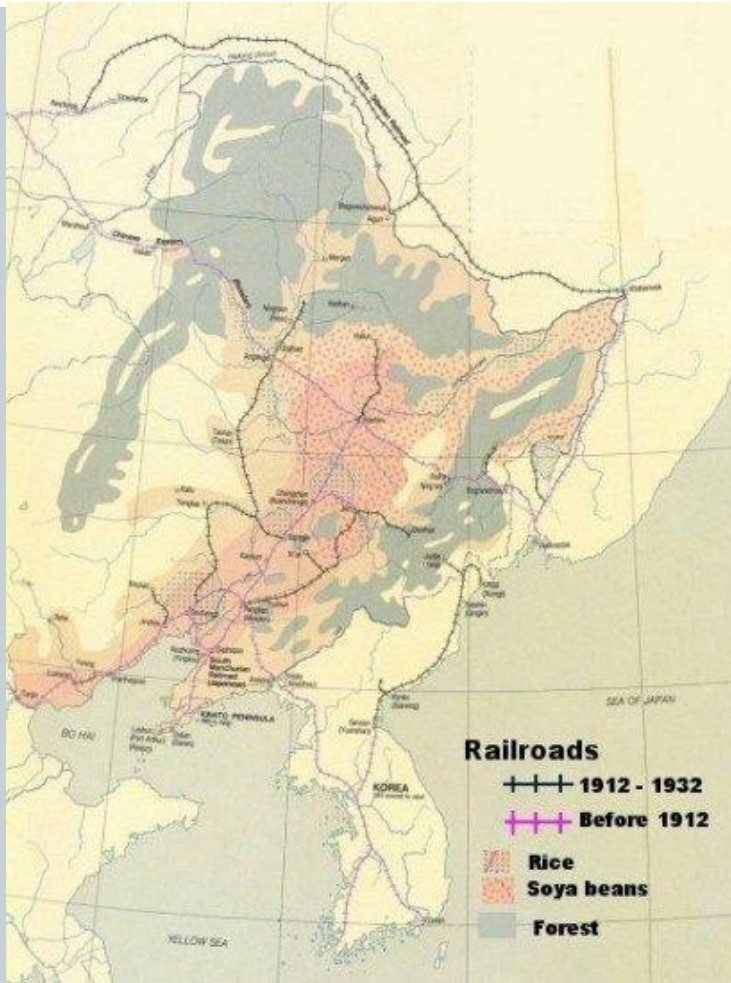

- Co to byl Mukdenský incident a jaké politické následky měl?
- Kdy proběhla druhá sino-japonská válka a co o ní víte?
- Co to je Nankingský masakr? Proč je významný?

Mukdenský incident

- 18.9.1931
- Jap. zinscenovali sabotáž své vlastní železniční trati nedaleko Mukdenu
- pouhých 800 metrů od čínské vojenské základny.
- 19.9.1931 Jap. Obsadili Mukden
- Oficiální vysvětlení Japonců bylo, že se jen brání útoků čínského vojska.

- +++ Trans-Siberian RR
- +++ Chinese Eastern RR
- +++ South Manchurian RR
- Great Wall of China

Mukdenský (Mandžuský) incident 18.9.1931

Japanese experts inspect the scene of the 'railway sabotage' on South Manchurian Railway

Mukden 1931, Japanese troops entering Shenyang

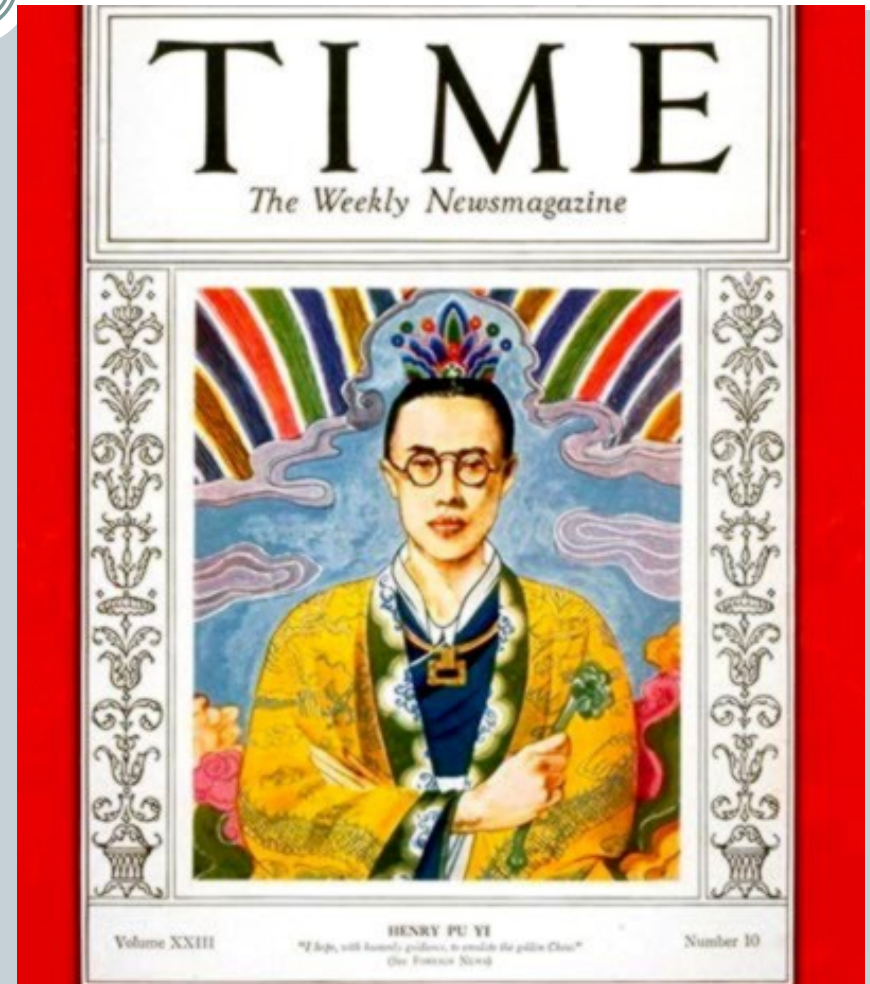
Obsazení Mandžuska

- OSN, VB, USN jen agresí přihlížely
- 5.2.1932 Jap. Obsadili celé Mandžusko
- 1.3.1932 byl vyhlášen samostatný stát Manžukuo
- Hlavou státu se stal Pchu I
- téhož roku byla podepsána japonsko-mandžuská – legalizace umístění japonského vojska na mandžuském území

Loutkový stát Mandžukuo

- Japonská agrese do Mandžuska byla v roce 1933 - nový stát Mandžukuo nebyl uznán. Nebyla však ani přijata žádná další opatření.
- Továrna a sýpka Jap., výroba zbraní i chemických

II. Sino-japonská válka

- 7.7.1937 – 9.9.1945
- Most Marca Pola (Lugou)
- 15.8. čínská mobilizace
- Rychlý postup
- Japonská brutalita

První fáze:

- 7.7.1937 – 25.10.1938

Druhá fáze :

- 25.10.1938 – 12/1941 (před vyhlášením války US) – 4/1944

Třetí fáze:

- 17.4.1944 – 15.8.1945
(Operace Ichi-Go – Jap. Kapitulace)

Spolupráce KSČ a KMT

- Tzv. Druhá jednotná fronta

- Kdy byla první jednotná fronta? Co to bylo?

čínská občanská válka II.fáze

- 1945/1946-1949
  - KMT v KSC
  - Výsledek, následky, dopad na obyvatelstvo
- Boje trvaly od dubna 1927 až prosince 1936, střety od ledna 1941 pokračovaly dále v konflikt od srpna 1945 do května 1950; po formální stránce konflikt trvá dosud

ČLR

- 1. října 1949
- Kampaně
- **Korejská válka**
- Spolupráce se SSSR
- **Velký skok vpřed**
- Čínsko-sovětská roztržka
- **Kulturní revoluce**
- Mezinárodní vztahy
- Období po Maově smrti
- Gang 4
- Obrat v zahraničních vztazích
- Teng Siao-pchingovy reformy
- Potlačení prodemokratického studentského hnutí na náměstí Tchien-an-men